

šventinis Teesie

2008 – 2009 / 4 (47)

ERIK PETERSON

Drabužio teologija

Mieli „Teesie“ skaitytojai, Jūsų dėmesiui siūlome vokiečių teologo Eriko Petersono (1890-1960) straipsnio „Drabužio teologija“ ištrauką. Straipsnis išspausdintas Naujajame Židinyje (2007-ųjų liepa). Šia studija trokštame pagerbti mūsų įvilktuosius brolius.

(...) Kiekvienas žmogaus ir drabužio santykio apmąstymas šiaip ar taip priverstas griebtis teologijos. Savaime suprantamas teologinės žmogaus ir jo apdaro santykio refleksijos atramos taškas tegali būti biblinis pasakojimas apie nuopuolį. Šiame pasakojime įstabu tai, kad apie nuogumą jis prabyla tik po nuopuolio. Iki nuopuolio būta tik neaprengtumo, tačiau šis neaprengtumas dar nereiškę nuogumo. Nuogumas, be abejo, suponuoja neaprengtumą, nors nėra jam tapatus. Nuogumo suvokimas susijęs su tuo dvasiniu aktu, kurį šventasis Raštas vadina „akių atvėrimu“. Todėl nuogumas jau „pastebimas“, tuo tarpu ankstesnis neaprengtumas liko nepastebėtas. Nuogumas galėjo būti pastebėtas tik po nuopuolio, kai pasikeitė pirmųjų žmonių būtis: šis žmogaus būties pakitimas per nuopuolį paveikė visą Adomo ir Ievos prigimtį. (...) Po nuopuolio Adomas ir Ieva „turėjo“ žmogišką kūną kitaip negu iki tol, kadangi tuo metu „jų akys atsivėrė“. Tik dabar pirmąsį kūnas tampa regimas visu savo kūniškumu, drauge su jo lytiškumu, dabar pirmąsį pasirodo visiškai „nuogas“. Kalbėti apie kūno nuogumą, tapusį regimu „atsivėrus akims“, prasminga tuomet, jei priimame ankstesnį nurengimą. Pirmapradis kūno apnuoginimas veda į kūno nuogumo suvokimą. Pirmosios poros kūnai turėjo būti „apnuoginti“, idant ji suvoktų savo kūnų „nuogumą“. Ši kūno „atidengimą“, leidžiantį pasirodyti jo „nuogam kūniškumui“, šį negailęstingą kūno ir visų jo lytinių žymių apnuoginimą, kurie, kaip pirmosios nuodėmės pasekmė, tampa regimi „akių atsivėrimu“, galima suprasti tik remiantis prielaida, kad visa, kas „atidengiama“, iki nuopuolio buvo „pridengta“, ir visa, kas dabar parodoma ir nurengiama, anksčiau buvo paslėpta ir aprengta. *Iki nuopuolio kūnas priklausė žmogui kitaip, nes ir žmogus kitaip priklausė Dievui.* Žmogiškosios prigimties „iškreipimas“ per nuopuolį veda prie kūno atidengimo ir jo „nuogumo“ suvokimo. Iki nuopuolio žmogus priklausė Dievui taip, kad kūnas, nors ir neaprengtas jokiais žmogiškais rūbais, dar nebuvo „nuogas“. Šis kūno „nenuogumas“ su išoriniu jo neaprengtumu, paaiškinamas tuo, kad antgamtinė malonė lyg rūbai gaubė žmogaus asmenį. Žmogus ne tik stovėjo dieviškos garbės šviesoje, bet buvo aprengtas Dievo garbe. Tačiau per nuodėmę žmogus prarado šią dievišką šlovę, ir dabar kūnas tampa regimas savo prigimtyje, be dieviškos garbės: grynojo kūniškumo nuogumas, grynojo funkcionalumo apnuoginimas, kūnas, kuriam stinga kilnumo, nes kūno orumas baigėsi su prarastąja dieviška šlove. Rojuje žmogus nenešiojo jokių sukurtų drabužių. (...) Jo drabužis buvo nekaltybė ir nenykstumumas. Todėl visuomet, apsireiškiant kūno nuogumui, drauge apsireiškia ir teisumo, nekaltybės bei nenykstumumo stygius.

Kadangi žmogus per nuopuolį tapo „apnuogintas“ savo būtyje, kūno „nuogumas“ buvo uždengtas drabužiu. Kadangi kūno „atidengimas“ leido tapti regimai „gėdai“, nuo šiol pridengti kūnas tapo „gėdos jausmo“ reikalavimu. Kadangi kūnas nebėra nekaltas ir nenykstamas, jis apgaubiamas rūbais. Adomas „vilki“ antgamtinu teisumu, nekaltybe bei nenykstumumu, nes tik drabužis gali atskleisti jo „orumą“ ir išryškinti tai, kad Dievas pa-skiria žmogų savąja malonės ir šlovės dovana. Tačiau Rojaus drabužis rodo ne vien tai - jis taip pat rodo, kad lygiai kaip žmogui buvo duotas drabužis, taip pirmiau jam turėjo būti duota antgamtinė teisumo, nekaltumo ir nenykstumumo malonė, idant jį atbaigtų. (...) Žmogų įmanoma paaiškinti tik per šlovės apdarą, kuris iš tiesų tam tikru požiūriu yra jam „išoriškai“ pridėtas kaip drabužis. Tačiau šio paprasto drabužio „išoriškumu“ išreiškiamą kai kas itin svarbaus, būtent, kad malonė suponuoja prigimties sukurtumą, jos „neaprengtumą“, lygiai kaip ir galimybę būti „apnuogintai“; kad žmogus gal ir pajėgia apsivilkti dorybėmis, tačiau niekuomet negali apsigobti teisumu, nekaltybe ir nenykstumumu; kad dieviškosios šlovės drabužio praradimas atskleidžia ne tik „neaprengtą“, bet „apnuogintą“ žmogaus prigimtį, kurios „nuogumas“ ir „gėda“ tam-pa regimi.

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti labai „išoriška“, kad Adomas ir Ieva po nuopuolio bando pridengti savo nuogumą figmedžio lapais - kaip „išoriška“, kaip nederama, kad žmogus po savo siaubingiausio, kokį jis galėjo atlikti, poelgio, po nuodėmės prieš Dievą neranda kito atsako, o tik pasidaryti drabužius! Tačiau pats šios reakcijos „išoriškumas“ išreiškia suvokimą, jog ankstesnėje būsenoje žmogus kaip drabužį vilkėjo jam duotą šlovę.

Kaip drabužis suponuoja kūną, kurį siekia pridengti, taip malonė suponuoja prigimtį, kurią siekia atbaigti šlovėje. Remiantis šia prielaida antgamtinė malonė rojuje gaubė žmogų lyg drabužis. Žinoma, *Dievas sutvėrė žmogų neaprengtą*, tai yra žmogus turėjo savą, kitokią negu Dievo prigimtį, *tačiau šiame savo prigimties neaprengtume jis buvo sukurtas tam, kad būtų aprengtas antgamtinio šlovės apdaru.* Tačiau per nuodėmę žmogus tapo „apnuogintas“, ir prarasdamas šlovės drabužį jis neteko ne tik antgamtinės aprangos, bet ir Dievo sutvertos prigimties neaprengtumas nupuolė iki nuodėmės „apnuogintos“ prigimties „nuogumo“. (...) Malonės praradimas atskleidžia prigimties apnuoginimą žmogiškos būties visumoje: tas, kuris dar neseniai buvo aprengtas dieviška šlove nelyginant angelas, dabar turi slėpti savo kūno nuogybę po figmedžio lapais.

Drabužis, kurį vilki nupuolęs žmogus, yra „būsenos drabužis“, nes išreiškia puolusios jo prigimties „statusą“, būseną. Tai drabužis iš figmedžio lapų; Dievo Sūnus priėjo prie šio medžio išalkęs, bet terado nevaisingą medį nudžiūvusiais lapais. Tai atgailos drabužis iš negyvų gyvulių odos (Pr 3, 24), primenantis, kad mes, savo kūnuose būdami tarp gyvybės ir mirties, už Rojaus drabužio praradimą turime mokėti mirties bausme. Tai jau nebe švytintis drabužis; prarasto šlovės rūbo spindėjimą tesiekiamo susigrąžinti spalvingais tuštybės apdarais. Tai drabužis, kuris galbūt ir gali pridengti bei paslėpti kūną, tačiau kadangi gėdą, apnuogintumą ir nuogybę jis dengia ne *metafiziškai*, drauge atskleidžia tai, ką pridengia, nurengia tai, ką aprenkia. Taip žemiškas apdaras tampa geidulingumo ir gundymo įrankiu. Tai „miesčioniškas“ drabužis, galintis išreikšti padorumą, bet ne

tuštybės drabužį, suvedžiojimo ir geismo apdarą, „aistrą ir kūno syvus“, „madingą“ drabužį ir „miesčionišką“ apdarą. Kai skubinamės krikštytis, nusiplėšiamo visus šiuos „purvinius“ apdangalus. (...) Taigi mes gauname krikšto drabužį, idant išsaugotume jį „nesuteptą iki mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus teismo“, nes jis „žymi Prisikėlimo šlovę“. (...) Krikštu mes esame Kristaus mirties dalininkai, taigi neišvengiamai dalyvaujame mirtyje To, kuris nešiojo puolusio žmogaus apdarą, kai tapo „kūnu“ ir savo būseną (*status*) tapo „panašus į žmones“. Tad mes dalyvaujame nurengime To, kuris prieš nuplakant „apnuoginamas“ ir iš kurio atima drabužius prieš nukryžiuvimą, kuris nuogas nusileidžia į Pragarus, „į priešo kraštą“, kad „aprengtų“ šį kūną, pašlovintų jį savo Prisikėlimo kūnu. Tad per krikštą mes „apsivelkame“ Kristumi, per Krikštą apsivelkame Jo kančia, Jo mirtimi, Jo nužengi-

„Adomas ir Ieva“, nežinomas autorius, Ukraina 1769

nekaltybę, dorybingumą, bet ne teisumą. (...) Trumpai tariant, puolusio žmogaus nešiojamas drabužis yra prarasto Rojaus apdaro atminimas. Šis prisiminimas toks gyvybingas, kad kiekviena mados atnešta drabužių kaita ar naujovė, kurią taip noriai priimame, nes ji žada mums naują savęs supratimo pradžią, tėra vilties atgauti prarastą drabužį sužadinas, - drabužį, kuris vienintelis išreiškia mūsų esmę ir atskleidžia mūsų „orumą“. Šventasis Krikštas dovanoja mums šį drabužį, kurį kitados turėjome, vėliau praradome ir ieškojome jo visuose dėvėtuose žemiškuose apdaruose. Tai nenykstamumo stoka, išauta krikšto vandeniui. (...) Baltas krikšto drabužis primena Adomo turėtą garbę iki nuopuolio. Jei Kristus galėjo susižieduoti su Bažnyčia per krikštą, tai kas gi atsitinka? Jis susižada su „apnuogintą ir pažemintą“ ir „uždengia jos nešlovę šventiniu savo garbės apsiaustu“. Tai apdaras, kurį gavo sūnus palaidūnas, grįžęs į tėvo namus. Tai „vestuvių drabužis“, mus darantis „ver-tus“ dalyvauti dangiškame vestuvių pokylyje. Kas apsivelka krikšto rūbą, nusi-meta nuopuolio apdarą: bevaisio figmedžio lapų drabužį, negyvų gyvulių odos apdarą, simbolizuojantį mūsų mirtingumą, spalvotą

mu į pragarą, Jo Prisikėlimu, net Jo įžengimu į dangų, nes per visa tai mes pasiekiamo šlovės drabužį, kurio taip reikia žmogui, suvokiančiam savo „nuogumą“, savo mirtį ir visą kosminių jėgų grėsmę. Jei per nuopuolį žmogus atsiduria žemiau už angelus ir užuot dėvėjęs šlovės apdarą turi apsivilkti lapais ir odomis, tai išganytas ir Kristus kūne prikeltas žmogus vėl bus išaukštintas labiau už angelus. Jo apdaras bus šlovingesnis negu angelų ir spindės labiau negu Adomo apdaras Rojuje, nes šis apdaras, kurį gavome krikštu ir kurį prisikėlę rasime dangiškų namų lobyne, yra apdaras, kuris, kaip sako šv. Bazilijus, „sunaikino kūno mirtį, ir nemirtingumo apdaru prarijo mirtingumą“. Šio drabužio niekada nebeprarasime, nes tai jau nebe pirmojo Adomo šlovė, dengusi jo „neaprengtą“ žmogišką prigimtį, bet antrojo Adomo šlovė, - jis prisirišęs „apnuogintą“ žmogišką prigimtį savo dieviškuoju Asmeniu ir taip „nemirtingumo apdaru prarijo mirtingumą“.

Įvilktuves minint...

„Teesie“ redakcija sveikina įvilktuosius brolius. Linkime, kad ne kunigiškas rūbas būtų puošmena, bet kad jie savo pavyzdžiais papuoštų sutanas. Trumpai kalbiname kiekvieną iš jų.

Viktorai, ar laukei įvilktuvių ir kaip joms ruošėsi?

Prisimenu, kad įvilktuvėse dalyvavau tris kartus. Tada galvojau, kad yra gražu apsivilkti kunigišku rūbu ir būti Bažnyčios pripažintam tinkamam kandidatui į diakonystę ir kunigystę. Mačiau, kad ši šventė sustiprindavo įvilktuosius tolimesniam pasiruošimui siekiant kunigystės ir suteikdavo jiems neapsakomo tikėjimo džiaugsmo.

Mano įvilktuvių laukimas prasidėjo prieš metus, su vieno neseniai įvilktos klieriko ištartais žodžiais: „na kagi, kitais metais ruoškis ir tu broleli...“. Tie žodžiai man giliai įstrigo, bet paskui apie juos pamiršau. Juk įvilktuvės tik po metų... Iki tol kreipiau daugiau dėmesio į tai, ar turiu pašaukimą, ir gilinau savo dvasinį gyvenimą. Tačiau šių mokslo metų pradžioje, per rekolekcijas Trinapolyje, pradėjau rimtai mąstyti apie įvilktimo prasmę ir apie savo vidinį pasiruošimą šiam rimtam žingsniui.

mane puošia, bet vidinis tikėjimo gyvenimas, ne klieriko etiketė, bet buvimas nuoširdžiu ir džiaugsmingu Dievo bei žmonių, Bažnyčios tarnu.

Ronaldai, koks išpūdis iš įvilktuvių Mišių ir kas įstrigo?

Tai buvo Mišios, kurios man padarė labai didelį išpūdį, jos buvo ne tik ilgos, bet ir labai gražios. Šių Mišių metu įvyko labai svarbus mano gyvenime įvykis. Pirmą kartą apsivilkau kunigišku rūbu. Didelį išpūdį paliko Jo Eminencijos pamokslas, kuriame kardinolas pabrėžė, kokia svarbi yra kunigiško drabužio reikšmė. Mes, įvilktieji, pradedame išoriškai liudyti Kristų visos Bažnyčios akivaizdoje. Tačiau jis taip pat išreiškia ir pasiaukojimo bei tarnystės dvasią. Tai turėtume atsiminti visą savo gyvenimą. Mišias papuošė ir choras, atlikęs paprastas, tačiau gražiai sukomponuotas giesmes, džiugu, kad visi dalyviai galėjo įsijungti į giedojimą.

Asmeninės maldos, kitų žmonių užtarimo maldos, taip pat pokalbių su seminarijos vadovybe ir bendravimu su pažįstamais kunigais dėka supratau, kad mano gyvenime jau prasidėjo naujas dvasinis etapas. O ir dvasios tėvas seminarijoje pravedė susitikimą įvilktuvių tema, tai davė gilesnį supratimą apie įvilktuves. Taip pat labai džiaugiuosi galėjęs turėti asmenines rekolekcijas Paparčių vienuolyne. Čia prisiminiau įvykį, kai savo parapijoje pirmą kartą nuėjau patarnauti ir apsivilkau „užuolaidinę“ kamžą. Patyriau tada džiaugsmą, kad ji man tinka, džiaugsmą, kad buvau išrinktas patarnauti Dievui ir savo parapijos bendruomenei. Tačiau sutanos gavimas ir viešas Bažnyčios pripažinimas yra daugiau negu kamža. Mane apėmė dėkingumas Dievui ir džiaugsmas dėl Motinos Marijos užtarimo. Tuo pačiu metu aiškiai supratau, kad tegul ne išorė

Tomai, pasibaigus įvilktuvių oficialiajai daliai, įvilktieji dar ypatingai paminėjo šį įvykį. Trumpai papasakok apie tai.

Po pietų visi susirinkome Aušros Vartų koplyčioje ir padėkojome Gailestingumo Motinai už šią šventę – gautas kandidatūras ir sutanas. Sugiedojome litanią ir sukalbėjome kelias maldas. Džiugu, kad ir koplyčioje buvę žmonės prisijungė bendrai maldai. Po to aplankėme Gailestingumo šventovę. Mieste dauguma praeivių mus nužvelgė, stebėjosi, kad dar yra jaunų žmonių pasiryžusių rinktis kunigišką gyvenimą. Šventovėje pasimeldėme prie Gailestingojo Jėzaus paveikslo, dėkodami už malones. O po maldų visi kartu vakarieniavome, kiek nuvargę, bet džiaugdamesi ir aptardami naujus išpūdžius.

Jaroslovai, su įvilktuvėmis buvote paskirti ir kandidatais į diakonystę bei kunigystę, kaip vertini šį Bažnyčios žingsnį?

Viešą atsakymą į kardinolo klausimą ar noriu būti kandidatu vertinu labai rimtai ir atsakingai. Tai etapas einant kunigystės link. Per kelerius metus apsvairstėme savo pašaukimą, jį grynino. Tuo pačiu ši šventė yra ir mūsų pašaukimų viešas Bažnyčios patvirtinimas. Ji atpažino mumyse pašaukimą ir paliudija, jog esame tinkami ruošti kunigystei. Toks įvykis džiugina ir, žinoma, įpareigoja toliau ruoštis.

Dovydai, ar sutana yra tik išskirtinis dvasininko rūbas, ar jį reiškia ir kai ką daugiau?

Be abejo, jis išskiria dvasininkus iš pasauliečių. Žmonių tarpe kunigai atpažįstami iš sutanos. Manau, kad konkrečiai mums šis rūbas yra ne tik puošmena. Apsivilkdami sutaną mes išreiškiame norą ir pasiryžimą tarnauti Dievui ir Bažnyčiai. Šis rūbas liudija, jog esame pasirinkę šį kelią. Dvasine prasme, mes apsvairstėme ne sutaną, bet patį Kristų. Šv. Paulius yra gražiai pasakęs, kad apsvilkti naujuoju rūbu - Kristumi - reiškia perimti Kristų: Jo mąstyseną, Jo žodžius, Jo darbus ir tuo skelbti Gerąją Naujieną visiems žmonėms, liudyti Kristaus buvimą jų tarpe. O kas kart vilkinti šį išorinį rūbą, šią sutaną yra puiki galimybė vis iš naujo apmąstyti pasirinktą kelią. Sunkumuose gelbės

malda, stengimasis visuomet vienyti su Kristumi ir leidžiant Jam veikti vis daugiau, liekant ištikimu tarnu.

Tadai, ar kas pasikeitė tavo gyvenime po įvilktuvių?

Ryškūs pokyčiai daugiau išoriniai. Žmonės parapijoje labiau dėmesį atkreipia, sveikina. Klebonas irgi džiaugiasi. Įvilktas taip pat kitaip jauties ir seminarijoje - kaip tikras klierikas. Žengtas ženklus žingsnis link kunigystės. Tačiau sutana kaip išorinis rūbas niekuo neypatingas, daug svarbiau vidiniai išgyvenimai.

Egidijau, ką tau

reiškia kunigiškas rūbas?

Žmogų sutinka pagal rūbą, o palydi jau nebe pagal rūbą, bet kažką kitą. Tad nuo šiol žmonės sutiks mane jau pagal kunigišką rūbą ir iš manęs tikės vis to, su kokia tarnyste jis yra siejamas. Taigi tikiuosi ir linkiu sau, kad žmonių būčiau priimtas su lūkesčiais, o palydėtas ne su nusivylimo atodūsiu, bet su džiugesiu akyse, kad vienaip ar kitaip jiems paliudijau Kristų ir padėjau prie Jo labiau priartėti, nors šiek tiek.

PS.: Seminarijoje sutana yra labai praktiškas drabužis, nes, skubėdamas į maldas suspėji apsirengti net tada, kai iki jų pradžios lieka 3 minutės. Puikus dalykas, ar ne? ☺

Don Tonino Bello
Molfeta vyskupas (Italija)
1935 - 1993

Nepatogūs sveikinimai

Jėzus, kuris gimsta iš meilės,
teduoda jums pasišlykštėjimą
egoistiniu, absurdišku gyvenimu
be veržimosi aukštyn,
ir tesuteikia jėgų pradėti egzistenciją,
kupiną savęs dovanojimo, maldos,
tylos, drąsos.

Kūdikis, miegantis ant šieno,
teatima jums miegą ir teduoda pajusti, kad jūsų pagalvė yra kieta kaip girnopusė,
kol nepriimsite po savo stogu tremtinio, pabėgėlio, neturtingo pakeleivio.

Dievas, kuris tampa žmogumi,
teleidžia jums pasijusti kirminais
kiekvieną kartą, kai karjera
pasidaro jūsų gyvenimo tabu,
kito aplenkimas – jūsų svarbiausiu rūpesčiu,
o artimo nugara – laipteliu jums pakilti aukščiau.

Marija, kuri tik gyvulių mėšle randa
lopšį, kur gali švelniai paguldyti savo iščių vaisių,
savo dejonėmis tepriverčia jus
girdėti kaip raudą visas kalėdines lopšines,
kol jūsų veidmainiška sąžinė leis, kad žmonių išmatos, šiukšlių kibiras ar klinikų
konteineris būtų nutrauktos gyvybės kapas be kryžiaus.

Juozapas, kuris atsidūręs prieš tūkstančius uždarytų durų, yra visų tėviškų
nusivylimų simbolis,
tesutrikdo jūsų apsvaigimą nuo sočios Kūčių vakarienės,
tepapriekaištuoja už jūsų šykščias loterijas,
teišprovokuoja trumpą sujungimą jūsų kalėdinėse iliuminacijose, kol nesileisite
pritrenkiami kančios daugybės gimdytojų, slapčia liejančių ašaras
dėl savo vaikų, kurie yra nelaimingi,
kurie neturi sveikatos, darbo.

Angelai, kurie skelbia ramybę,
teatneša karą jūsų mieguistam nusiramimui,
nepajėgiančiam pamatyti, kad vos per sprindį
nuo jūsų, padedant jūsų pritariančiam tylėjimui, vykdomos neteisybės, išnaudojami
žmonės, gaminami ginklai, militarizuojama vargšų žemė,
ištisos tautos pasmerkiamos žuvmui nuo bado.
Piemenys, kurie budi naktį, saugodami bandą ir laukdami aušros, teatskleidžia
jums istorijos prasnę, teišmoko
svaiginančių lūkesčių, atsidavimo Dievui džiaugsmo, teįkvepia gilų troškimą gy-
venti neturtingai, nes galiausiai tai yra vienintelis būdas
mirti tikrais turtuoliais.

Virš mirstančio senojo mūsų pasaulio tegimsta viltis

www.galestingumas.lt

Redaktorius: Mozė Mitkevičius
Bendradarbis: Egidijus Tubelis
Fotografas: Robertas Moisevič

Mūsų adresas:

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarija
Kalvarijų g. 325
LT – 08420 Vilnius
tel. (8 – 5) 279 62 77
www.seminarija.lt